

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.7.2021.
SWD(2021) 705 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

**Izvješće o vladavini prava za 2021.
Poglavlje o stanju vladavine prava u Češkoj**

priložen dokumentu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Izvješće o vladavini prava za 2021.
Stanje vladavine prava u Europskoj uniji**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

SAŽETAK

Postignut je napredak u provedbi dviju važnih reformi češkog pravosuđa, reformi postupka odabira sudaca i stegovnog sustava za suce, a prva je donesena u svibnju 2021. Kako je navedeno u Izvješću o vladavini prava za 2020., tim bi se reformama mogla ojačati neovisnost pravosuđa zahvaljujući transparentnijem postupku odabira sudaca i uvođenjem dodatnih zaštitnih mjera u stegovnim postupcima protiv sudaca. Nastavlja se rad na poboljšanju digitalizacije pravosuđa, uključujući objavu presuda i pripremu sustava upravljanja digitalnim spisima. Poboljšana je učinkovitost postupaka u građanskom, trgovačkom i upravnom pravosuđu. Unatoč pandemiji bolesti COVID-19 sudovi su nastavili s radom bez većih poremećaja.

Iako je pravni i institucionalni okvir za borbu protiv korupcije općenito uspostavljen, provedba Vladine Strategije za borbu protiv korupcije za razdoblje 2018.–2022. i pripadajućih akcijskih planova ne napreduje dovoljno. Konkretnije, na kraju mandata aktualne vlade u češkom parlamentu još uvijek nije donesen niz važnih inicijativa za reformu u području sprečavanja korupcije, uključujući nacрте zakona o lobiranju, zaštiti zviždača i produljenju mandata Vrhovnog ureda za reviziju. Kad je riječ o korupciji na visokoj razini, u istragama i revizijama upotrebe sredstava EU-a provedenima na nacionalnoj i europskoj razini nedavno su pronađeni dokazi o sukobu interesa na najvišoj izvršnoj razini, na temelju kojih je u Uredu europskog javnog tužitelja prihvaćen jedan predmet. Nadalje, u povezanom predmetu prijave povezane sa subvencijama EU-a nacionalni istražitelji nedavno su preporučili podizanje optužnice. Zbog pandemije bolesti COVID-19 odgođena je većina mjera za borbu protiv korupcije u sektoru zdravstva predviđenih za 2020.

Ustavnim se pravilima jamče sloboda izražavanja i pravo na informacije te izričito zabranjuje cenzura. Pravila za poboljšanje informiranja o transparentnosti stvarnog vlasništva nad medijskim kućama donesena su 2021. Čini se da češko Vijeće za emitiranje djelotvorno obavlja svoje zadatke, ali na zasebni češki Nadzorni odbor televizije i dalje utječu političke kontroverzije. Sektor tiskanih medija snažno je pogođen tijekom pandemije bolesti COVID-19. Nije donesen nikakav program potpore medijima za suzbijanje posljedica pandemije bolesti COVID-19.

Od početka pandemije bolesti COVID-19 gotovo polovina pravnih akata donesena je po skraćenom zakonodavnom postupku uz ograničenu mogućnost savjetovanja s dionicima. Dionici napominju da se primjena skraćenog zakonodavnog postupka nije ograničavala na zakone koji su izravno povezani s pandemijom bolesti COVID-19. Izvanredno stanje bilo je na snazi tijekom znatnog dijela 2020. Njegovo produljenje početkom 2021., kojemu se protivio Zastupnički dom, kritizirano je, među ostalim i na temelju ustavnosti. Od sudova se često tražilo da preispitaju hitne mjere, od kojih je nekoliko poništeno. Parlament raspravlja o prijedlogu zakona o osnivanju ureda pravobranitelja za djecu. Pandemija bolesti COVID-19 znatno je utjecala na organizacije civilnog društva i prisilila ih da ograniče svoje aktivnosti.

I. PRAVOSUDNI SUSTAV

Češki pravosudni sustav sastoji se od 86 okružnih sudova, osam regionalnih sudova, dvaju visokih sudova, Vrhovnog suda i Vrhovnog upravnog suda¹. Ustavni sud djeluje izvan strukture općih sudova, ali je dio pravosudnog sustava, te je njegova zadaća zajamčiti ustavnost zakonodavstva i zaštitu temeljnih ljudskih prava i sloboda. Središnje državno tijelo odgovorno za upravljanje sudovima jest Ministarstvo pravosuđa. Ministarstvo pravosuđa na državnoj razini upravlja visokim, regionalnim i okružnim sudovima u mjeri u kojoj je to predviđeno zakonom², izravno ili putem predsjednikâ tih sudova. Određene zadaće središnje državne uprave obavljaju predsjednici dvaju vrhovnih sudova. Ta različita tijela uzimaju u obzir mišljenja odgovarajućih sudskih vijeća, koja su uspostavljena pri Vrhovnom sudu, Vrhovnom upravnom sudu, visokim sudovima, regionalnim sudovima i većim okružnim sudovima. Suce imenuje predsjednik Republike među kandidatima koje odabiru predsjednici regionalnih sudova i čiji popis podnosi ministar pravosuđa. Državno odvjetništvo dio je izvršne vlasti³. Državne odvjetnike imenuje ministar pravosuđa na neodređeno vrijeme na prijedlog glavnog državnog odvjetnika. Glavnog državnog odvjetnika imenuje i smjenjuje Vlada na prijedlog ministra pravosuđa⁴. Češka sudjeluje u radu Ureda europskog javnog tužitelja. Odvjetnička komora uspostavljena je na temelju zakona i neovisna je. Obavlja funkcije javne uprave u području pravne struke i omogućuje samoregulaciju cijele te struke. Samoupravne ovlasti Odvjetničke komore ograničene su ovlastima ministra pravosuđa u područjima propisanim zakonom.

Neovisnost

Percepcija neovisnosti pravosuđa u široj javnosti i među poduzećima i dalje je prosječna. Ukupno 51 % i građana i poduzeća ocjenjuje neovisnost sudova i sudaca u Češkoj 2021. kao dobru ili vrlo dobru⁵. To pokazuje da se među poduzećima nastavlja pozitivan trend postupnog povećanja pozitivne percepcije na godišnjoj razini, dok se u široj javnosti razina percepcije neovisnosti pravosuđa blago smanjila u odnosu na prošlu godinu.

Donesena je izmjena postupka odabira sudaca⁶. Tom izmjenom, koja je stupila na snagu 9. lipnja 2021.⁷, nastoji se uspostaviti transparentan i ujednačen sustav zapošljavanja i odabira novih sudaca i predsjednika sudova na temelju preciznih, objektivnih i ujednačenih kriterija. Prije toga nisu postojali zakonski propisi o postupku odabira kandidata za sudačku dužnost. Glavne značajke izmjene u skladu su s europskim standardima, posebno s obzirom na to da će većina članova odbora zaduženih za odabir kandidata za imenovanje biti suci⁸.

¹ Nadalje, specijalizirane upravne komore unutar regionalnih sudova djeluju kao prvostupanjski upravni sudovi.

² Zakon br. 6/2002 Coll., o sudovima i sucima.

³ Članak 80. Ustava, koji je uključen u dio treći – Izvršna vlast.

⁴ Metoda imenovanja i smjenjivanja visokorangiranih državnih odvjetnika dio je reforme koju je Ministarstvo pravosuđa predložilo u lipnju 2019. i koja je trenutno zaustavljena.

⁵ Slike 48. i 50., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021. Razina percepcije neovisnosti pravosuđa kategorizirana je kako slijedi: vrlo niska (manje od 30 % ispitanika ocjenjuje neovisnost pravosuđa kao dobru i vrlo dobru), niska (između 30 i 39 %), prosječna (između 40 i 59 %), visoka (između 60 i 75 %), vrlo visoka (više od 75 %).

⁶ Za više informacija vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 2.

⁷ Izmjena Zakona br. 6/2002 Coll., o sudovima i sucima.

⁸ Prijedlog zakona br. 630, kojim se izmjenjuju članci 105.a i 116. Zakona br. 6/2002 Coll., o sudovima i sucima; Prijedlog zakona br. 630, predložena izmjena članka 105.e i 116. Zakona br. 6/2002 Coll., o

Nacrt izmjene stegovnog sustava za suce prošao je prvo čitanje u Zastupničkom domu⁹. Reformom se nastoji uvesti sudsko preispitivanje¹⁰ odluka koje disciplinski sud donosi o sucima¹¹ uspostavom stegovnog sustava na dvije razine, s visokim sudovima kao prvostupanjskim sudovima te Vrhovnim sudom i Vrhovnim upravnim sudom kao prizivnim sudovima. U prosincu 2020. reforma je prošla prvo čitanje u Zastupničkom domu. Uspostavom dvostruke razine sudskog preispitivanja reforma bi mogla pridonijeti jačanju neovisnosti pravosuđa, što je u skladu s pravom EU-a i europskim standardima¹².

U ovom se zakonodavnom razdoblju ne očekuje daljnja provedba predviđene reforme državnog odvjetništva¹³. Reforma državnog odvjetništva već je dugo tema političkih rasprava i podliježe preporukama GRECO-a¹⁴. Kako je navedeno u Izvješću o vladavini prava za 2020., u najnovijem prijedlogu reforme¹⁵, objavljenom u lipnju 2019., nastojalo se izmijeniti sustav imenovanja i smjenjivanja za državno odvjetništvo te mandat viših državnih odvjetnika. Prijedlog reforme naišao je na protivljenje dionika i javnosti pa se ne predviđa da će ga Vlada odobriti prije parlamentarnih izbora u listopadu¹⁶.

Većina sudova odobrila je etički kodeks za suce. Etički kodeks¹⁷ pripremila je radna skupina osnovana pri Vrhovnom sudu, na čelu s predsjednikom Vrhovnog suda, koja se sastojala od sudaca sa sudova različitih razina¹⁸. Nakon dovršenja, kodeks je dan na odobrenje vijećima sudaca osnovanima na svakom sudu¹⁹. Donijela ga je velika većina tih vijeća. Izradu kodeksa profesionalnog ponašanja sudaca preporučio je GRECO²⁰.

sudovima i sucima; Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara Vijeća Europe, točka 47.; presuda Suda od 20. travnja 2021., *Repubblika*, C-896/19, točke od 66. do 69.

⁹ Za više informacija vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 3.

¹⁰ Trenutačno je moguće zahtijevati ponovno otvaranje postupka ako se objelodane prethodno nepoznate činjenice te je moguće podnijeti i ustavnu tužbu; međutim, ti se postupci ne smatraju standardnim sudskim preispitivanjem.

¹¹ Stegovni senat poseban je senat pri Vrhovnom upravnom sudu.

¹² Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara Vijeća Europe, točka 69.; mišljenje Venecijanske komisije, CDL-AD(2010)004, točka 43.; Venecijanska komisija, Kontrolni popis vladavine prava, CDL-AD(2016)007, točka 78.; u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije (C-216/18 PPU, LM, 25 srpnja 2018., točka 67.): „zahtjev neovisnosti također nalaže da stegovni sustav koji se primjenjuje na osobe koje su zadužene za suđenje sadržava nužna jamstva kako bi se izbjegla svaka opasnost od upotrebe takvog sustava kao sistema političkog nadzora nad sadržajem pravosudnih odluka. U tom pogledu donošenje pravila – kojima se definiraju, među ostalim, ponašanja koja predstavljaju stegovne povrede i konkretno primjenjive sankcije, propisuje postupanje neovisnog tijela u skladu s postupkom kojim se u potpunosti jamče prava sadržana u člancima 47. i 48. Povelje, osobito prava obrane, i predviđa mogućnost osporavanja odluka stegovnih tijela pred sudom – predstavlja skup jamstava koja su bitna za očuvanje neovisnosti pravosuđa.”

¹³ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 3. i 4.

¹⁴ Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Evaluacijsko izvješće, preporuka x.

¹⁵ Materijali objavljeni u elektroničkoj knjižnici zakonodavnog postupka, dostupni na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Češkoj.

¹⁷ Češka verzija etičkog kodeksa dostupna je na [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20(2).pdf); engleska verzija na https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN

¹⁸ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 4. i 5.

¹⁹ Češka nema sudbeno vijeće, nego vijeća sudaca koja se osnivaju na svakom sudu. Sastoje se od sudaca odgovarajućih sudova koje biraju njihovi kolege. Na okružnim sudovima s manje od 11 sudaca ulogu vijeća obavlja skupština svih sudaca predmetnih sudova; članak 46. i sljedeći članci Zakona o sudovima i sucima.

²⁰ Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Evaluacijsko izvješće, preporuka vii (i).

Predstavnici vlade davali su kritičke izjave o sucima i državnim odvjetnicima. Predstavnici izvršne vlasti u nekoliko su navrata iznijeli kritičke primjedbe o visokorangiranim sucima i državnim odvjetnicima, dovodeći u pitanje njihovu neovisnost²¹. U svojem su odgovoru predstavnici pravosuđa izrazili zabrinutost i podsjetili na važnost neovisnosti pravosuđa i povjerenja javnosti u pravosuđe²². Glavni državni odvjetnik 14. svibnja objavio je da daje ostavku, navodeći osjećaj pritiska²³ kao jedan od razloga²⁴.

Kvaliteta

Parlament se nije složio s vladinim prijedlogom za podizanje određenih sudskih pristojbi. Zastupnički dom odbio je 29. siječnja 2021.²⁵ u prvom čitanju predloženu izmjenu Zakona o sudskim pristojbama zbog pitanja dostupnosti pravosuđa s obzirom na pandemiju bolesti COVID-19. Tijekom sadašnjeg zakonodavnog razdoblja Vlada ne planira nikakve daljnje izmjene ni ponovno predstavljanje prijedloga²⁶. Kontinuirani sustav proširene pravne pomoći koji provodi Češka odvjetnička komora²⁷ isto je tako pridonio olakšanom pristupu pravosuđu, osobito ranjivim osobama koje si ne mogu priuštiti odvjetnika.

U tijeku je nekoliko projekata za poboljšanje digitalizacije pravosuđa. Ministarstvo pravosuđa pokrenulo je pilot-verziju javno dostupne središnje baze podataka za presude²⁸, počevši s građanskim predmetima. Baza podataka postupno će se proširivati. Obveza sudova da od 1. srpnja 2022. objavljuju sve presude umetnuta je u Zakon o sudovima i sucima nakon izmjene koja je stupila na snagu 9. lipnja 2021.²⁹ Tim će nastojanjima pridonijeti projekt Ministarstva pravosuđa za potporu anonimizaciji koji je u tijeku. Postupovna pravila kojima se omogućuje upotreba digitalnih alata na sudovima te odgovarajući digitalni instrumenti i infrastruktura uglavnom su na snazi³⁰, što je znatno pridonijelo nastavku rada sudova tijekom pandemije bolesti COVID-19. Međutim, još uvijek nedostaju rješenja za pristup

²¹ Razgovor s ministricom pravosuđa za dnevne novine Deník N (3. veljače 2021.), Tko je kome što obećao? Izazivaju kaos prije izbora, Benešová kritizira odluku Ustavnog suda; Deník N (3. veljače 2021.), Babiš optužio suce da utječu na izbore. Samo štitimo Ustav, uzvratilo je Rychetský; razgovor s ministricom pravosuđa za Info.cz (25. veljače 2021.), Postupak protiv Babiša vući će se do izbora, a državnim odvjetnicima služi kao sredstvo kojim se štite od razrješenja. Ministrica pravosuđa javno je dovela u pitanje zakonitost postupaka glavnog državnog odvjetnika i najavila da će pokrenuti stegovni postupak. Međutim, glavnog državnog odvjetnika podržao je premijer, kako je navedeno u članku Benešová pojačava borbu protiv šefa državnih odvjetnika na portalu Seznam zprávy (9. svibnja 2020.).

²² Izjava Saveza sudaca, *Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti*; izjava Saveza državnih odvjetnika (4. veljače 2021.); izjava predsjednika Saveza državnih odvjetnika (26. veljače 2021.).

²³ Priopćenje za medije državnog odvjetništva (14. svibnja 2021.), glavni državni odvjetnik Pavel Zeman objavio je da daje ostavku, snimka konferencije za medije dostupna na <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nehci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; vidjeti i razgovor s glavnim državnim odvjetnikom za Deník N (25. svibnja 2020.), *Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*.

²⁴ Novi glavni državni odvjetnik imenovan je 13. srpnja 2021.

²⁵ Za više informacija vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 4. i 5.

²⁶ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 6. Informacije primljene u okviru posjeta Češkoj.

²⁷ Doprinos Češke odvjetničke komore Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 15.; Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 5.

²⁸ Baza podataka dostupna je na <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

²⁹ Članak I. točka 23. Zakona br. 218/2021.

³⁰ Slike 40. i 43., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

elektroničkim spisima većine predmeta koji su u tijeku³¹. Nastavilo se s uvođenjem potpunog sustava e-spisa³², ali je i dalje u fazi javnog natječaja³³.

U Parlamentu se raspravlja o novom prijedlogu zakona za reformu ovršnog postupka i postupka u slučaju nesolventnosti. Ovršni postupak i postupak u slučaju nesolventnosti već su dugi niz godina tema političkih rasprava jer takozvana „dužnička zamka” utječe na velik broj ljudi³⁴ i, kako je utvrdio Ustavni sud, može negativno utjecati na njihova temeljna prava, kao što je pravo na primjeren životni standard³⁵. Nakon reforme postupka u slučaju nesolventnosti koja je donesena 2019.³⁶, doneseno je nekoliko zakonodavnih prijedloga³⁷ za uređivanje učinka ovršnih postupaka i postupaka u slučaju nesolventnosti, posebno radi zaštite dužnika, uključujući djecu dužnike.

Učinkovitost

Poboljšana je učinkovitost postupaka u građanskim, trgovačkim i upravnim predmetima. S obzirom na to da nije bilo posebnih izazova u građanskim i trgovačkim predmetima³⁸, procijenjeno trajanje sudskih postupaka nastavilo se postupno smanjivati³⁹. Vrijeme potrebno za rješavanje upravnih predmeta znatno se smanjilo u odnosu na prethodne godine, a procijenjeno vrijeme do donošenja odluke u prvostupanjskom postupku 2019. iznosilo je 356 dana⁴⁰. Istodobno se stopa rješavanja upravnih predmeta povećala na više od 107 %⁴¹, što upućuje na to da sudovi mogu rješavati i neriješene predmete. Razlog tom pozitivnom trendu može biti premještaj sudaca iz drugih grana u upravna vijeća. Tijekom 2020. imenovano je devet novih sudaca za rješavanje upravnih predmeta⁴², što bi moglo dodatno povećati učinkovitost. Međutim, dionici izražavaju zabrinutost zbog općeg nedostatka sudaca i ističu da Ministarstvo pravosuđa ne određuje broj novoimenovanih sudaca na temelju stvarnog radnog opterećenja sudova⁴³.

Tijekom pandemije bolesti COVID-19, sudovi i državno odvjetništvo suočavali se s izazovima u različitoj mjeri. Vrhovni sud i Vrhovni upravni sud, čiji su postupci uglavnom pisani, izvijestili su da pandemija bolesti COVID-19 nije utjecala na njihovu učinkovitost⁴⁴. Sudovi nižeg stupnja bili su prisiljeni odgoditi rasprave, što može dovesti do kašnjenja u

³¹ Slika 44., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

³² Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 5.

³³ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 8.

³⁴ Prema informacijama iz studenoga 2020., nad više od 700 000 osoba provodi se ovršni postupak; prema informacijama iz Izvješća o procjeni regulatornog utjecaja uz Zakon br. 31/2019 iz 2019., 90 % dužnika uopće nije moglo podmiriti svoje dugovanje.

³⁵ Odluka češkog Ustavnog suda br. I. ÚS 3271/13, točka 31.

³⁶ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 5.

³⁷ Zakon br. 38/2021, donesen u siječnju 2021., kojim se uspostavlja takozvani zaštićeni račun; Nacrt zakona br. 545, koji je Zastupnički dom odobrio u travnju 2021., kojim se uvode izmjene Zakona o postupku i Zakona o sudskim izvršiteljima; Nacrt zakona br. 1073, podnesen u studenome 2020., kojim se uvode daljnje izmjene Zakona o postupku u slučaju insolventnosti; Prijedlog zakona br. 986, koji je Senat donio u travnju 2021.; kojima se rješava problem djece dužnika.

³⁸ Vidjeti i Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 6.

³⁹ Slike 6. i 7., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

⁴⁰ Slika 9., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

⁴¹ Slika 13., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

⁴² Informacije koje je dostavilo Ministarstvo pravosuđa u kontekstu posjeta Češkoj Republici.

⁴³ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

⁴⁴ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

postupcima⁴⁵, ali sudovi općenito nisu prijavili veće poremećaje⁴⁶. Rad na daljinu pokazao se izazovnijim za državno odvjetništvo zbog niske razine digitalizacije i prirode njihova posla⁴⁷.

II. OKVIR ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Češki zakonodavni i institucionalni okvir za sprečavanje i borbu protiv korupcije uglavnom je uspostavljen. Odjel za sprečavanje sukoba interesa i borbu protiv korupcije pri Ministarstvu pravosuđa nadležan je za koordinaciju i praćenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije za razdoblje 2018.–2022., strateškog okvira Češke za borbu protiv korupcije na državnoj razini. Vijeće za borbu protiv korupcije djeluje kao savjetodavno tijelo Vlade. Nacionalna agencija za borbu protiv organiziranoga kriminala policijska je jedinica nadležna za istragu kaznenih djela korupcije na visokoj razini u cijeloj zemlji u suradnji s državnim odvjetništvom⁴⁸. Ured za financijsku analitiku djeluje kao češka financijsko-obavještajna jedinica. Vrhovni ured za reviziju provjerava način na koji država upravlja javnim prihodima i rashodima, a njegovi nalazi mogu pridonijeti utvrđivanju rizika od korupcije.

Percepcija među stručnjacima i direktorima poduzeća jest da je razina korupcije u javnom sektoru i dalje relativno visoka. Prema indeksu percepcije korupcije za 2020. koji je izrađuje Transparency International, Češka ima 54 od 100 bodova i nalazi se na 14. mjestu u Europskoj uniji i 49. u svijetu⁴⁹. Ta je percepcija bila relativno stabilna⁵⁰ tijekom posljednjih pet godina⁵¹.

U prosincu 2020. češka je vlada donijela novi plan za borbu protiv korupcije za razdoblje 2021.–2022. u kojem se ponavljaju prethodni prioriteti. Taj je akcijski plan⁵² posljednji od četiri u okviru trenutne vladine Strategije za borbu protiv korupcije za razdoblje 2018.–2022.⁵³ U usporedbi s prethodnim planom⁵⁴, četiri prioriteta područja ostala su nepromijenjena⁵⁵. Vlada će se usredotočiti na preostale ciljeve, uključujući donošenje zakonodavnih akata o zaštiti zviždača i lobiranju te na transparentnost, pristup informacijama i rizike od korupcije povezane s bolešću COVID-19⁵⁶. *Ex post* evaluacija prethodnog

⁴⁵ Doprinos Češke odvjetničke komore Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 17.

⁴⁶ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

⁴⁷ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

⁴⁸ Ostale slučajeve korupcije rješavaju regionalne policijske uprave, pri čemu Nacionalna agencija za borbu protiv organiziranoga kriminala u svakom trenutku može preuzeti predmete.

⁴⁹ Transparency International, Indeks percepcije korupcije za 2020. (2021.), str. 2. i 3. Razina percepcije korupcije kategorizirana je kako slijedi: niska (rezultat percepcije korupcije u javnom sektoru među stručnjacima i direktorima poduzeća iznosi više od 79 bodova), relativno niska (između 79 i 60 bodova), relativno visoka (između 59 i 50 bodova), visoka (manje od 50 bodova).

⁵⁰ Rezultat je 2015. iznosio 56 bodova, a 2020. iznosi 54 boda. Rezultat se značajno povećava/smanjuje ako se promijeni za više od pet bodova; poboljšava/pogoršava (mijenja se za četiri do pet bodova); relativno je stabilan (mijenja se za jedan do tri boda) u posljednjih pet godina.

⁵¹ Podaci Eurobarometra o percepciji korupcije i iskustvu građana i poduzeća, kako su prijavljeni prethodne godine, ažuriraju se svake druge godine. Najnoviji su dostupni podaci oni iz Posebnog istraživanja Eurobarometra br. 502 (2020.) i istraživanja Flash Eurobarometer br. 482 (2019.).

⁵² Rezolucija br. 1273. Plan je dostupan na Vladinu Portalu za borbu protiv korupcije, a prati ga Vijeće Vlade za borbu protiv korupcije.

⁵³ Češka Strategija za borbu protiv korupcije, koja se temelji na Vladinoj Programskoj izjavi iz 2018., dostupna je na Vladinu portalu za borbu protiv korupcije.

⁵⁴ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 7.

⁵⁵ Prioritetna područja uključuju: i. učinkovitu i neovisnu vladu; ii. transparentnost i otvoreni pristup informacijama; iii. učinkovito upravljanje državnom imovinom; i iv. razvoj civilnog društva.

⁵⁶ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Češkoj.

Akcijskog plana za 2020. bit će objavljena u siječnju 2022. Već je započeo pripremni analitički rad na novoj strategiji za borbu protiv korupcije nakon 2022.⁵⁷, a ubrzo će se u proljeće 2022. kako bi se obuhvatili novi prioriteti buduće vlade i mjere za ispunjavanje međunarodnih obveza Češke.

Rad na suzbijanju korupcije odvija se uz stabilan broj istraga, kaznenih progona i osuda. Češka tijela kaznenog progona pokrenula su 2020. 180 istraga povezanih s korupcijom (u usporedbi sa 152 u 2019.)⁵⁸, a 180 pojedinaca kazneno je gonjeno zbog kaznenih djela korupcije ili sumnje⁵⁹ na njih (u usporedbi sa 190 pojedinaca 2019.)⁶⁰. Ukupno je 169 osoba izvedeno pred sud (u usporedbi sa 125 osoba 2019.)⁶¹, a 111 osuđeno je za korupciju tijekom 2020. (u usporedbi s 96 osoba 2019.). Prošle godine zabilježene su 23 oslobađajuće presude za korupciju (u usporedbi s 30 u prethodnoj godini). Posljednjih su godina istaknuti predmeti, koji su uglavnom predmet kaznenog progona Ureda visokog državnog odvjetnika, prvenstveno obuhvaćali kaznena djela povezana s javnom nabavom i tržišnim natjecanjem (uključujući korupciju i kriminalnu aktivnost dužnosnika) te porezne prijevare velikih razmjera⁶². U češkom Kaznenom zakonu nije predviđeno zasebno kazneno djelo kojim bi se kriminaliziralo podmićivanje stranih dužnosnika, iako je ono obuhvaćeno općim kaznenim djelom korupcije⁶³. OECD je izrazio zabrinutost u pogledu niske razine provedbe procesuiranja podmićivanja stranih dužnosnika unatoč tome što je češko gospodarstvo izvozno orijentirano i izvozi u visokorizične sektore u kojima je prisutna sklonost podmićivanju⁶⁴. Dosad provedene mjere, uključujući povećanje broja specijaliziranog osoblja i poboljšanje sposobnosti analize podataka, nisu bile korisne za otkrivanje i istragu podmićivanja stranih dužnosnika. U tom je pogledu potrebno pronaći načine na koje bi se otkrivanju, istrazi i kaznenom progonu podmićivanja stranih dužnosnika dala prednost. Uvođenje podmićivanja stranih dužnosnika kao zasebnog kaznenog djela, uredba ili unutarnja direktiva u kojoj se spominje razina prioriteta podmićivanja stranih dužnosnika mogli bi biti jedna od mogućnosti za poboljšanje njegova progona⁶⁵.

Istrage i revizije izazvale su zabrinutost zbog slučajeva korupcije na visokoj razini pri korištenju sredstava EU-a i sukoba interesa. U izvješću Europske komisije od 23. travnja 2021. o provedbi revizije 17 isplata bespovratnih sredstava EU-a dodijeljenih jednom češkom poduzeću utvrđene su nepravilnosti i sukob interesa zbog čega je preporučeno povrat otprilike 11 milijuna EUR zbog neusklađenosti s Financijskom uredbom EU-a iz

⁵⁷ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Češkoj.

⁵⁸ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 19. i 20.

⁵⁹ Članak 160. i članak 179.b stavak 3. Zakona o kaznenom postupku.

⁶⁰ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., Dodatak I.

⁶¹ Obuhvaćeni su: optužnice, prijedlozi za kazne i nagodbe o krivnji i kaznama.

⁶² Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 18, uz upućivanje na rad tima za borbu protiv korupcije *Daňová Kobra*.

⁶³ Prema informacijama koje je Češka dostavila za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 17, kazneno djelo podmićivanja stranih dužnosnika može biti kažnjivo kao dio općeg kaznenog djela korupcije.

⁶⁴ Visokorizični sektori uključuju strojeve i obrambene materijale, uključujući oružje izvezeno u visokorizična odredišta, vidjeti OECD, Provedba Konvencije OECD-a o borbi protiv podmićivanja, dvogodišnje Izvješće o daljnjim mjerama iz 4. faze: Češka (2019.), str. 4. U razdoblju 2016.–2019. Češka je pokrenula jednu istragu, postupak u jednom predmetu i nije zaključila nijedan predmet, kako je izvijestila organizacija Transparency International, *Exporting Corruption* (Izvoz korupcije) (2020.), str. 52.

⁶⁵ Usp. OECD, *Provedba Konvencije OECD-a o borbi protiv podmićivanja – Dvogodišnje izvješće o daljnjim mjerama iz četvrte faze: Češka Republika* (2019.), u kojem se navodi da „[n]išta ne upućuje na to da je podmićivanje stranih dužnosnika postalo prioritet. [...] Češka Republika planira proširiti Odjel za analitiku za 15 radnih mjesta u razdoblju od 2021. do 2025., ali tek treba vidjeti hoće li neka od njih biti zadužena za istragu podmićivanja stranih dužnosnika.”

2012. i kršenja češkog Zakona o sukobu interesa⁶⁶. Predmet je nedavno poslan Uredu europskog javnog tužitelja, koji ga je prihvatio. Općenito, subvencije za trgovačka poduzeća u kojima javni dužnosnik ima udio od 25 % ili veći zabranjene su na temelju češkog Zakona o sukobu interesa. Uspostavljena je Strategija za borbu protiv prijevара i korupcije u okviru sredstava EU-a za razdoblje 2014.–2020.⁶⁷ kojom se utvrđuje osnovni okvir pravila, kojem su priložene postupovne smjernice za upravljačka tijela. Međutim, u nekim slučajevima zabrinjavaju upravljanje sredstvima EU-a i njihova raspodjela, uključujući u istragama Europskog ureda za borbu protiv prijevара (OLAF) u vezi s prijevarama i povezanim nacionalnim istragama koje su nedavno zaključene preporukom za podizanje optužnice u predmetu na visokoj razini⁶⁸.

Suradnja u praksi među relevantnim institucijama u borbi protiv korupcije u Češkoj dobro funkcionira, a planira se daljnja specijalizacija i razvoj IT-a u policiji. Suradnja između državnog odvjetništva, policije i financijsko-obavještajne jedinice pokazala se bliskom i djelotvornom u velikim operacijama⁶⁹. Policija i državno odvjetništvo smatraju da su resursi⁷⁰ i razina specijalizacije istražitelja i državnih odvjetnika te njihov pristup relevantnim informacijama dovoljni za obavljanje njihovih zadaća u pogledu suzbijanja korupcije. U Ravnateljstvu policije, koje je hijerarhijski nadređeno Nacionalnoj agenciji za borbu protiv organiziranog kriminala, ustrojena je središnja analitička jedinica zadužena za pružanje smjernica i pomoć u analizi predmeta za cijelu policiju. Kako bi se djelotvorno zadovoljile potrebe policije i uspostavile više strateške razine obavještajnih podataka, i dalje će biti potrebna viša razina specijalizacije osoblja u području analitike te dodatni informatički alati i funkcije⁷¹. Očekuje se primjena konceptnog dokumenta za istražne službe iz 2019. u kojem se poziva na ta poboljšanja, a zatim i njegova revizija 2022.⁷²

⁶⁶ Europska komisija, Završno revizijsko izvješće, Revizija br. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia. Vidjeti i Europski parlament, Izvješće Odbora za proračunski nadzor o misiji za utvrđivanje činjenica u Češkoj Republici, 26.–28. veljače 2020. Vidjeti i Vrhovni ured za reviziju, Izvješće EU-a za 2020. o financijskom upravljanju sredstvima EU-a u Češkoj (2020.), str. 20. i 21.; Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 8.

⁶⁷ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 15.

⁶⁸ Policija je u svibnju zaključila šestogodišnju kaznenu istragu o nezakonitom stjecanju subvencija EU-a i preporučila podizanje optužnice, vidjeti: Česká justice, 14. svibnja 2021., Istražitelj predmeta Rodino gnijezdo prestaje s policijskom službom. Zatvorio je spis i predložio pokretanje sudskog postupka. .

⁶⁹ Informacije primljene od policije i državnog odvjetništva u kontekstu posjeta Češkoj, među ostalim i od financijsko-obavještajne jedinice te poreznih i carinskih tijela, posebno s upućivanjem na rad tima za borbu protiv korupcije *Daňová Kobra*. Suradnja Nacionalne agencije za borbu protiv organiziranoga kriminala, koja djeluje u okviru policije, s financijskom i carinskom upravom i Uredom državnog odvjetnika utvrđena je Zakonom o kaznenom postupku br. 141/1961 Coll., Zakonom o policiji Češke Republike br. 273/2008 Coll. i Zakonom o Uredu državnog odvjetnika br. 283/1993 Coll.

⁷⁰ Ljudski resursi dodijeljeni državnom odvjetništvu nadležnom za kazneni progon korupcije sastoje se od 303 državna odvjetnika specijalizirana za korupciju, uključujući 21 državnog odvjetnika u Uredu glavnog državnog odvjetnika, 47 u uredima visokog državnog odvjetnika, 65 u uredima regionalnih državnih odvjetnika i 170 u uredima okružnih državnih odvjetnika.

⁷¹ Informacije primljene od Ministarstva unutarnjih poslova/Ministarstva financija (Financijskog analitičkog ureda)/Nacionalne agencije za borbu protiv organiziranog kriminala Češke policije u kontekstu posjeta Češkoj.

⁷² Informacije primljene od Ministarstva unutarnjih poslova/Ministarstva financija (Financijskog analitičkog ureda)/Nacionalne agencije za borbu protiv organiziranog kriminala Češke policije u kontekstu posjeta Češkoj.

Donošenje propisa o lobiranju radi veće transparentnosti u češkom zakonodavnom postupku još je u tijeku od posljednjeg izvještajnog razdoblja. Sporna područja o kojima se još raspravlja odnose se na iznimke od definicije lobista⁷³. Uredbom⁷⁴ bi se propisala uspostava javno dostupnog registra lobista i lobiranih javnih dužnosnika, obveza lobista i javnih dužnosnika da otkriju kontakte za lobiranje te uvođenje „zakonodavnog otiska” kako bi se otkrilo tko je htio utjecati na određeni zakonodavni prijedlog⁷⁵. Registar bi trebao voditi Ured za nadzor financija političkih stranaka i pokreta. Odbijanje otkrivanja informacija moglo bi biti kažnjavano novčanim kaznama u iznosu od približno 3 860 EUR (100 000 CZK). Uredba o lobiranju⁷⁶ sadržavala bi i stroža pravila o izjavama o darovima. Prag za darove koje treba prijaviti u već postojeći središnji registar sukoba interesa snizio bi se s približno 400 EUR (10 000 CZK) na približno 200 EUR (5 000 CZK).

Poduzete su preliminarne radnje za stroža pravila o integritetu zastupnika u Zastupničkom domu. Još nije stupio na snagu poseban etički kodeks za zastupnike u Zastupničkom domu kakav postoji za državne službenike u središnjoj javnoj upravi⁷⁷. Predložena izmjena Zakona o Poslovniku Zastupničkog doma kojom se Zastupničkom domu dopušta donošenje kodeksa ponašanja nije dobila dovoljnu političku potporu⁷⁸. Neke političke stranke donijele su etički kodeks za svoje članove⁷⁹. Kad je riječ o darovima parlamentarnim zastupnicima, i dalje postoji zabrinutost zbog nedostatka odgovarajućeg okvira koji uključuje i druge pogodnosti, kao što su pogodnosti u naravi i usluge, te nedostatka praktičnih smjernica za parlamentarne zastupnike⁸⁰.

Nakon presude Ustavnog suda vlada je 2020. odlučila da u obvezu prijave u imovinskim karticama neće uključiti dohodak bračnih drugova. Zastupnici u Parlamentu moraju u svojim imovinskim karticama u određenoj mjeri prijaviti imovinu bračnih drugova⁸¹, na primjer imovinu u zajedničkom vlasništvu predmetnog parlamentarca i njegova bračnog druga. Dohodak bračnog druga i dalje je isključen iz obveze prijavljivanja, kao i sva imovina

⁷³ Nakon prvog čitanja u Zastupničkom domu u prosincu 2020., u veljači 2021. održano je saslušanje u Odboru za ustavna i pravna pitanja, a daljnje rasprave zakazane su u programu donjeg doma za svibanj i lipanj 2021. Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 12. Prema ispitivanju javnog mijenja provedenom 2021., dvije trećine čeških ispitanika izjavilo je da bi stroža pravila lobiranja pridonijela njihovoj pozitivnijoj percepciji politike, vidjeti Rekonstrukce státu (3. ožujka 2021.), Česi misle da lobiranje jako utječe na formiranje zakona, ali uglavnom ga smatraju alatom za „kumove”.

⁷⁴ Uredba o lobiranju sastoji se od dva zasebna, no međusobno povezana prijedloga: nacrtu zakona o lobiranju (dokument Zastupničkog doma br. 565) i nacrtu zakona kojim se izmjenjuju neki akti u vezi s odobrenjem akta o lobiranju (dokument Zastupničkog doma br. 566).

⁷⁵ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 9.

⁷⁶ Nacrt prijedloga zakona, kojim se izmjenjuju neki akti povezani s odobrenjem akta o lobiranju (dokument Zastupničkog doma br. 566).

⁷⁷ Predsjednik Zastupničkog doma podnio je nacrt etičkog kodeksa (dokument Zastupničkog doma br. 7067). Rasprava je prekinuta zbog ograničenog broja prisutnih članova Zastupničkog doma uslijed ograničenja nametnutih u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Rasprava na plenarnoj sjednici trebala bi se nastaviti nakon ukidanja ograničenja.

⁷⁸ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Češkoj. Nacrt bi se donio rezolucijom Zastupničkog doma, zasad bez predviđenog okvirnog roka.

⁷⁹ Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Privremeno izvješće o sukladnosti (ožujak 2020.), str. 4.

⁸⁰ Usp. Zakon o sukobu interesa. Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Privremeno izvješće o sukladnosti (ožujak 2020.), str. 4.

⁸¹ Usp. i Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Privremeno izvješće o sukladnosti, str. 5.

uzdržanih članova obitelji⁸². Nakon presude Ustavnog suda⁸³, Vlada je odlučila da u tom pogledu više neće mijenjati pravila o imovinskim karticama⁸⁴.

Pravila o donacijama za financiranje političkih stranaka općenito su primjerena, ali u praksi i dalje postoje izazovi⁸⁵. Zakonom o političkim strankama i pokretima⁸⁶ predviđena je gornja granica od otprilike 120 000 EUR (3 000 000 CZK) za svakog pojedinog donatora. Sve donacije veće od približno 40 EUR (1 000 CZK) moraju se dokumentirati. Nisu dopuštene donacije stranih državljana ili javnih tijela. Donacije dobivene tijekom izbornih razdoblja moraju se objaviti na internetu najmanje tri dana prije izbora⁸⁷. Neispunjavanje obveza može se kazniti novčanim kaznama u iznosu od približno 4 000–80 000 EUR (100 000–2 000 000 CZK). Odgovorno nadzorno tijelo jest Ured za nadzor financija političkih stranaka i pokreta⁸⁸. Strukturne slabosti i dalje postoje jer se jednaka pravila o gornjoj granici za donacije pojedinačnih donatora ne primjenjuju na predsjedničke izbore⁸⁹ ili donacije neprofitnih organizacija⁹⁰. Postoje i prepreke u praćenju donacija poslovnih mreža s mnogo pravnih subjekata⁹¹. Vlada namjerava provesti detaljniju analizu kako bi se dodatno utvrdili zakonodavni nedostaci i izazovi u praksi⁹².

Izmjene Ustava kojima bi se osnažila uloga Vrhovnog ureda za reviziju još su u tijeku. Prijedlogom zakona o izmjeni Zakona o vrhovnom uredu za reviziju⁹³ provodila bi se izmjena Ustava⁹⁴. Proširio bi se mandat Vrhovnog ureda za reviziju i omogućilo da provodi i reviziju javne potrošnje lokalnih vlasti, društava za zdravstveno osiguranje i poduzeća u državnom vlasništvu (tj. u većinskom vlasništvu ili pod kontrolom države ili lokalnih vlasti). Donošenje zakona odgođeno je⁹⁵ unatoč činjenici da je to bio prioritet Vlade kako je utvrđeno u Vladinoj Programskoj izjavi.

Parlamentu je predstavljen pripremni rad na zaštiti zviždača. Vlada je 25. siječnja 2021. odobrila nacrt zakona o zaštiti zviždača i priloženi zakon o izmjeni⁹⁶. Za oba se dokumenta

⁸² Članak 11. stavak 2. točka (a) Zakona o sukobu interesa.

⁸³ Ustavni sud presudio je da je Zakon br. 159/2006 Coll., Zakon o sukobu interesa, u skladu s Ustavom (br. spisa Pl. US 4/17 od 11. veljače 2020.).

⁸⁴ Informacije primljene od Vijeća Vlade za borbu protiv korupcije u kontekstu posjeta Češkoj.

⁸⁵ Informacije primljene od različitih dionika u kontekstu posjeta Češkoj.

⁸⁶ Zakon br. 424/1991 Coll. o pridruživanju političkim strankama i političkim pokretima.

⁸⁷ Uključujući iznos, ime donatora, datum rođenja i prebivalište. Sve donacije moraju biti navedene u izvješću o financiranju izborne kampanje koje kandidati moraju objaviti najkasnije 90 dana nakon izbora.

⁸⁸ Ured je ovlašten revidirati godišnje financijske izvještaje političkih stranaka, provoditi nadzor nad upravljanjem političkim strankama i nadzirati financiranje izbornih kampanja.

⁸⁹ Razlog tomu jest činjenica da kandidati nisu političke stranke ili politički pokreti. Vidjeti Zakon br. 275/2012 Coll. o izboru predsjednika Republike.

⁹⁰ O pravilima koja se primjenjuju na takve subjekte vidjeti Zakon br. 247/1995 Coll. o izborima za Parlament Češke Republike i o izmjenama i dopunama određenih drugih zakona te Zakon br. 275/2012 Coll. o izborima za predsjednika Republike.

⁹¹ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 1.

⁹² *Ibid.*

⁹³ Zakon br. 166/1993 Coll.

⁹⁴ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 9.

⁹⁵ Prijedlog zakona bio je 2020. još uvijek u trećem čitanju u Zastupničkom domu, jer se čekalo da Senat donese povezanu ustavnu izmjenju.

⁹⁶ Zakon o zaštiti zviždača prvotno je suspendiran do donošenja Direktive EU-a o istom predmetu, vidjeti i Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 9.

trenutačno čeka drugo čitanje u Zastupničkom domu⁹⁷ te se o njima trenutačno raspravlja u relevantnim odborima Zastupničkog doma⁹⁸. Nacrtom zakona predviđa se uspostava internih sustava prijavljivanja i uspostava izvješćivanja Ministarstva pravosuđa kako bi zviždači mogli prijaviti moguće prijestupe.

Uređeno je upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, ali u praksi i dalje postoje izazovi. U praksi se još uvijek nisu sustavno spriječila politička imenovanja u poduzećima u državnom vlasništvu⁹⁹. Vlada je 2020. odobrila Strategiju politike državnog vlasništva¹⁰⁰ na temelju Smjernica OECD-a za korporativno upravljanje u poduzećima u državnom vlasništvu iz 2015. Strategijom se nastoji osigurati da država transparentno i djelotvorno ostvaruje svoja vlasnička prava u poduzećima u državnom vlasništvu.

Pandemija bolesti COVID-19 usporila je reforme za borbu protiv korupcije u određenim područjima. Odgođena je većina antikorupcijskih mjera čije je uvođenje planirano za 2020., posebno u sektoru zdravstva¹⁰¹. U novom planu za borbu protiv korupcije za razdoblje 2021.–2022. predviđene su ciljane mjere za javnu nabavu, uključujući posebne oznake u registru ugovora¹⁰² za ugovore o javnim nabavama povezane s bolešću COVID-19, te izrada metodologije javne nabave u izvanrednim ili sličnim kriznim situacijama¹⁰³. Općenito se smatra da registar ima pozitivan učinak na sprečavanje korupcije jer se njime povećava transparentnost i mogućnost javnog nadzora.

III. MEDIJSKI PLURALIZAM I SLOBODA MEDIJA

U Povelji o temeljnim pravima i osnovnim slobodama, koja je ugrađena u češki ustavnopravni poredak, jamče se sloboda izražavanja i pravo na informacije te se izričito zabranjuje cenzura. Zakonom o radiotelevizijskom emitiranju jasno su definirane nadležnosti češkog regulatora medija. Zakonom o slobodnom pristupu informacijama jamči se pristup informacijama koje čuvaju javna tijela¹⁰⁴.

U tijeku je reforma usmjerena na daljnje jačanje neovisnosti Vijeća za radiotelevizijsko emitiranje¹⁰⁵. Zakonom o radiotelevizijskom emitiranju Vijeće se osniva kao „neovisno

⁹⁷ Zakonom bi se zaštitile informacije koje su otkrili zviždači, a odnose se na povrede prava EU-a te domaća kaznena djela i upravne prekršaje. Zakonodavni postupak može se pratiti na internetskim stranicama Parlamenta. Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 14.

⁹⁸ Odbor za javnu upravu i regionalni razvoj i Odbor za ustavna i pravna pitanja.

⁹⁹ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj. Zakon o odabiru osoba za upravljačka i nadzorna tijela pravnih osoba u državnom vlasništvu (Zakon o imenovanju), Zakon br. 353/2019 Coll., stupio je na snagu u siječnju 2020. kako bi se spriječila politička imenovanja. Za više pojedinosti vidjeti i europski semestar, Program konvergencije Češke (travanj 2020.), str. 35.

¹⁰⁰ Vladina rezolucija br. 115/2020.

¹⁰¹ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 15. U analizi rizika od korupcije u sektoru zdravstva koju je Vlada provela 2019. istaknuta je opasnost od korupcije u cijelom sektoru zdravstvene skrbi, od korupcije za koju su odgovorni pacijenti i pružatelji zdravstvene skrbi do korupcije na razini središnje vlasti, dostupno na <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. Na temelju te analize Ministarstvo zdravstva željelo je uvesti specifične mjere ublažavanja i predstaviti zakonodavni prijedlog za optimizaciju funkcioniranja javnih osiguravateljskih društava.

¹⁰² Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 9.

¹⁰³ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 16.

¹⁰⁴ Češka je zadržala 40. mjesto prema Svjetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica za 2021., što je stavljala na 19. mjesto u EU-u.

¹⁰⁵ Dio prenošenja Direktive 2018/1808 o audiovizualnim medijskim uslugama u Češkoj Republici.

administrativno tijelo” koje se sastoji od 13 članova, utvrđuju se dužnosti i obveze Vijeća te kriteriji prihvatljivosti, kriteriji isključivanja i postupci imenovanja članova i voditelja Vijeća¹⁰⁶. Ako Vijeće opetovano i ozbiljno krši obveze utvrđene u Zakonu ili ako njegovo obvezno godišnje izvješće u više navrata ne bude odobreno zbog ozbiljnih nedostataka, Zastupnički dom može predložiti premijeru da smijeni cijelo Vijeće. Na temelju reforme¹⁰⁷, podnesene u kolovozu 2020.¹⁰⁸, premijer više ne bi sudjelovao u postupku imenovanja, a istodobno bi se ograničile ovlasti Zastupničkog doma u smislu da bi, u prethodno navedenim slučajevima, mogao predlagati samo smjenjivanje pojedinačnih članova, čime bi se ojačala neovisnost Vijeća kao tijela. Izmjenom bi se isto tako od Parlamenta zahtijevalo da obrazloži svaku takvu smjenu. Takvom bi se izmjenom željelo postići ciljeve revidirane Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama povezane s neovisnošću.

Nadležnosti Vijeća za radiotelevizijsko emitiranje dobro su definirane zakonom i djelotvorno se primjenjuju u praksi. Regulator ne očekuje da će predložene izmjene Zakona o radiotelevizijskom emitiranju (vidjeti prethodno navedeno) znatno utjecati na rad Vijeća, a očekuje se da će njegove resurse zahvatiti samo manja konsolidacija osoblja. Češki Zakon o radiotelevizijskom emitiranju predviđa rad samoregulatornih tijela koja Vijeće priznaje. Takva tijela mogu podnositi podneske u pravnim postupcima koji se odnose na područja za koja su nadležna. Navedenim prijedlogom zakona dodatno bi se proširilo područje primjene samoregulacije. Izražena je zabrinutost zbog postupka odabira i neovisnosti članova zasebnog Nadzornog odbora češke televizije¹⁰⁹.

Češka je donijela zakonodavstvo kojim se uređuje transparentnost stvarnog vlasništva, a koje se primjenjuje i na vlasništvo nad medijima. Zakonom 37/2021 Coll. od 5. siječnja 2021., kojim se prenosi peta Direktiva EU-a o sprečavanju pranja novca, uspostavlja se sustav pristupa takvim informacijama na dvije razine. Njime se, putem registra koji vodi Ministarstvo pravosuđa, jamči javni pristup ograničenom broju informacija o vlasništvu i uspostavljaju mehanizmi koji određenim tijelima omogućuju sankcioniranje u slučaju kad traženih podataka nema. Međutim, u Izvješću o praćenju medijskog pluralizma (MPM) 2021. to je ocijenjeno kao visokorizično područje s obzirom na to da sustav zapravo ne obvezuje medijske kuće na objavljivanje potpune vlasničke strukture široj javnosti¹¹⁰. Prema izvješćima, koncentracija informativnih medija u Češkoj je visoka, posebno zbog visoke koncentracije u različitim medijskim podsektorima¹¹¹.

¹⁰⁶ Za više informacija vidjeti Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 10.

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ Vlada je u kolovozu 2020. objavila prijedlog zakona kojim bi se izmijenio Zakon o radiotelevizijskom emitiranju i prenošenju Direktive 2018/1808 te ga prosljedila Parlamentu na daljnje raspravljanje. U vrijeme objave ovog izvješća nije bilo promjena u tom pogledu.

¹⁰⁹ To se odnosi na nedavne aktivnosti Nadzornog odbora češke televizije i izbor četiriju novih članova (od petnaest) koji je proveo Zastupnički dom. Europska unija za radiodifuziju (9. travnja 2021.), Ugroženi javni mediji u Češkoj Republici; Međunarodni institut za medije (1. travnja 2021.), Zabrinutost zbog sve većeg uplitanja u neovisnost češke javne radiotelevizijske kuće; Public Media Alliance (9. travnja 2021.), Prijetnja s kojom se suočava češka televizija; Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 12.

¹¹⁰ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 10.

¹¹¹ Na češkom medijskom tržištu prevladava nekoliko medijskih kuća koje djeluju u tiskovnom, radiotelevizijskom i internetskom sektoru. Razina koncentracije posebno je visoka na (gospodarski najosjetljivijem) regionalnom medijskom tržištu, pri čemu je segment regionalnog dnevnog tiska monopoliziran. Vidjeti Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 10.

Češka nije donijela zakone kojima se uređuje dodjela državnih sredstava za oglašavanje. Osim općih zahtjeva za oglašavanje utvrđenih u Zakonu o javnoj nabavi, tj. da se svi ugovori o državnom oglašavanju čija je vrijednost veća od 2 000 EUR (50 000 CZK) objavljuju u javnom registru, Češka nema posebna pravila o dodjeli državnih sredstava za oglašavanje¹¹². U Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. upućuje se na praćenje rashoda za oglašavanje čeških ministarstava u razdoblju 2010.–2018., koje je proveo Češki centar za istraživačko novinarstvo¹¹³, pri čemu su otkrivene znatne razlike u načinu na koji pojedina ministarstva raspodjeljuju troškove oglašavanja različitim medijima. U Izvješću se navodi da to upućuje na pogodovanje i općeniti nedostatak transparentnosti¹¹⁴.

Pristup informacijama zajamčen je zakonom, ali u praksi se nailazi na prepreke. Zakon o slobodnom pristupu informacijama, kojim se jamči pristup informacijama koje čuvaju tijela javne vlasti, nije izmijenjen¹¹⁵. U Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. navedeno je nekoliko pokušaja uplitanja određenih tijela javne vlasti u protok informacija tijekom pandemije bolesti COVID-19. U izvješću se upozorava na odbijanje Instituta za informacije i statistiku o zdravlju da objavi detaljne podatke o širenju bolesti COVID-19¹¹⁶.

Iako se smatra da su novinari sigurni od tjelesnih ozljeda, verbalne uvrede, uznemiravanje i prijetnje na internetu nisu neuobičajeni¹¹⁷. Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021. i indeks slobode medija Reportera bez granica upućuju na činjenicu da su novinari izloženi stalnim verbalnim napadima određenih političkih stranaka i visokorangiranih javnih dužnosnika¹¹⁸. Platforma Vijeća Europe za zaštitu novinarstva i sigurnost novinara 2020. nije zabilježila nijedno upozorenje u Češkoj. Zabilježila je jedno upozorenje 2021. u vezi s navedenim pitanjem povezanim s češkim televizijskim Vijećem. Nije donesen nikakav program potpore medijima za suzbijanje posljedica pandemije bolesti COVID-19. Prema Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. pandemija bolesti COVID-19 vrlo je nepovoljno utjecala na sektor tiskanih medija¹¹⁹.

IV. OSTALA INSTITUCIJSKA PITANJA POVEZANA SA SUSTAVOM PROVJERA I RAVNOTEŽE

Češka ima dvodomni parlamentarni sustav vlasti¹²⁰ s izravno izabranim predsjednikom. Zakonodavne prijedloge može podnijeti zastupnik u Zastupničkom domu, skupina članova Zastupničkog doma, Senat, Vlada ili predstavnička tijela viših samoupravnih regija¹²¹. Ustavni sud može provesti *ex post* ocjenu ustavnosti. Uz pravosudni sustav, Ured pučkog pravobranitelja i civilno društvo imaju ulogu u sustavu provjera i ravnoteže.

Gotovo polovina zakonodavstva 2020. i početkom 2021. donesena je po skraćenom hitnom zakonodavnom postupku. Od siječnja 2020. do sredine veljače 2021. u hitnom

¹¹² Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 10.

¹¹³ Investigace.cz (13. prosinca 2019.) Državno oglašavanje: Tko sve financira Parlamentní listy, navedeno u Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika.

¹¹⁴ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 13.

¹¹⁵ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 10.

¹¹⁶ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 8.

¹¹⁷ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 12.

¹¹⁸ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 9.

¹¹⁹ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., Češka Republika, str. 6.

¹²⁰ Sastoji se od donjeg doma, Zastupničkog doma (*Poslanecká sněmovna*), i gornjeg doma, Senata (*Senát Parlamentu České republiky*).

¹²¹ Ustav Češke, članak 41.

zakonodavnom postupku nakon sažetog razmatranja doneseno je 60 od ukupno 128 akata¹²², koje je Parlament donio i objavio u Zbirci zakona, a dodatnih 12 doneseno je u ubrzanom postupku u kojem se akt donosi u prvom čitanju¹²³. Dionici su izrazili zabrinutost zbog toga što su se ti postupci upotrebljavali i za akte koji nisu povezani s pandemijom bolesti COVID-19 te kritizirali visoku stopu odstupanja od pravila o savjetovanju s dionicima¹²⁴. Nadalje, hitne mjere koje je vlada donijela radi suzbijanja pandemije bolesti COVID-19 kritizirane su jer ne sadržavaju posebno, razumljivo i utemeljeno obrazloženje¹²⁵. Oba doma Parlamenta donijela su mjere¹²⁶ za sprečavanje širenja virusa u svojim prostorijama, uključujući mogućnost razmjernog ograničavanja broja prisutnih parlamentarnih zastupnika¹²⁷.

Izvanredno stanje trajalo je većim dijelom 2020., a početkom 2021. izražena je zabrinutost u pogledu njegove ustavnosti. U skladu s Ustavnim zakonom o sigurnosti, Vlada može proglasiti¹²⁸ izvanredno stanje na najviše 30 dana i dodatno ga produljiti samo uz prethodno odobrenje Zastupničkog doma¹²⁹. Nakon izvanrednog stanja koje je trajalo od 12. ožujka 2020. do 17. svibnja 2020.¹³⁰, Vlada je ponovno proglasila izvanredno stanje s učinkom od 5. listopada 2020. te ga je povremeno produljivala uz odobrenje Zastupničkog doma do 14. veljače 2021. Zastupnički dom odbio je 11. veljače 2021. dati prethodnu suglasnost za daljnje produljenje izvanrednog stanja. Vlada je zatim proglasila novo izvanredno stanje od 14 dana na temelju zahtjeva guvernera regija¹³¹, a ta je odluka isto tako kritizirana kao zaobilaženje ustavnih pravila¹³². Zastupnički dom naknadno je odlučio da će to izvanredno stanje završiti stupanjem na snagu novog zakona o pandemiji, ali najkasnije 27. veljače 2021.¹³³ Osim toga, skupina senatora podnijela je ustavnu tužbu Ustavnom sudu koji je, iako je smatrao da je nedopuštena¹³⁴, istaknuo da se izvanredno stanje može produljiti samo uz odobrenje Zastupničkog doma i da se način produljenja propisan Ustavom ne može zamijeniti proglašenjem novog izvanrednog stanja¹³⁵. Zbog pogoršanja stanja Vlada je od

¹²² U okviru sažetog razmatranja nacрта zakona nema prvog čitanja i Zastupnički dom može otkazati opću raspravu koja se mora održati tijekom drugog čitanja nacрта zakona i ograničiti zastupnicima trajanje obraćanja. Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2020., str. 25.

¹²³ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2020., str. 25. i 26.

¹²⁴ Vidjeti doprinos Češke odvjetničke komore Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 27.; Doprinos organizacije Transparency International Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 6.

¹²⁵ Npr. presuda Općinskog suda u Pragu od 13. studenoga 2020., br. 18 A 59/2020; Doprinos Češke odvjetničke komore Izvješću o vladavini prava za 2021.; Doprinos organizacije Transparency International Češke Republike Izvješću o vladavini prava za 2021.; Doprinos organizacije Civil Liberties Union for Europe Izvješću o vladavini prava za 2021.; Doprinos Glopolisa Izvješću o vladavini prava za 2021.

¹²⁶ Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2020., str. 30.

¹²⁷ U skladu s Ustavom, kvorum čini trećina članova odgovarajućeg doma. Predmetnom se mjerom prisutnost članova ograničava na polovinu, čime se poštuje ustavna odredba.

¹²⁸ Proglašenje izvanrednog stanja omogućuje Vladi donošenje određenih izvanrednih mjera kojima se ograničavaju temeljna prava, kako je utvrđeno u članku 5. Zakona o kriznim situacijama, u opsegu i na razdoblje koji su nužni.

¹²⁹ Ustavni zakon br. 110/1998, članci 5. i 6.

¹³⁰ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 13.

¹³¹ Člankom 3. stavkom 5. Zakona o kriznim situacijama propisano je da guverner regije može pod određenim uvjetima zatražiti od Vlade proglašenje izvanrednog stanja.

¹³² Izjava Češke odvjetničke komore (15. veljače 2021.), Češka odvjetnička komora o proglašenju izvanrednog stanja na temelju Vladine uredbe od 14. veljače 2021.; izjave stručnjaka za ustavno pravo medijima, České noviny (15. veljače 2021.), Prema mišljenju većine pravnika, izvanredno je stanje neustavno.

¹³³ Rezolucija Zastupničkog doma br. 84 od 18. veljače 2021.

¹³⁴ Presuda Ustavnog suda od 25. ožujka 2021., Pl. ÚS 12/21; Ustavni sud nije nadležan za preispitivanje proglašenja izvanrednog stanja kao takvog.

¹³⁵ U takvim bi slučajevima proglašenje novog izvanrednog stanja bilo moguće samo ako je opravdano promjenom okolnosti.

27. veljače 2021. proglasila novo izvanredno stanje od 30 dana, koje je produljeno do 11. travnja 2021. uz prethodnu suglasnost Zastupničkog doma.

Provedba hitnih mjera i dalje je bila podvrgnuta sudskom preispitivanju¹³⁶. Hitne mjere donesene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 često su preispitali sudovi, uključujući i Ustavni sud¹³⁷. Međutim, dionici ističu kako su se mjere na snazi prebrzo mijenjale da bi sudovi mogli na vrijeme reagirati¹³⁸.

Projekti za daljnje povećanje transparentnosti zakonodavnog postupka odgođeni su zbog pandemije. Projekt za uspostavu portala „eZbirka” i „eZakonodavstvo”¹³⁹, kojima bi se omogućila lakša kontrola i sudjelovanje u zakonodavnom postupku, odgođen je zbog izvanrednog stanja i posljedica mjera ograničavanja povezanih s pandemijom bolesti COVID-19. Pilot-testiranje sustava i osposobljavanje korisnika sada se planira za studeni 2021., a početak rada od 1. siječnja 2023.¹⁴⁰

Parlament raspravlja o nacrtu zakona o pravobranitelju za djecu. U nacrtu zakona koji je u lipnju 2020. predstavila skupina članova Zastupničkog doma predlaže se osnivanje institucije odvojene od pučkog pravobranitelja koji trenutačno djeluje i kao nadzorno tijelo Konvencije o pravima djeteta. Zakonodavni prijedlog za osnivanje nacionalne institucije za ljudska prava još nije predstavljen. Tijekom prve godine na dužnosti, novog pučkog pravobranitelja kritizirali su dionici, posebno zbog arbitrarnosti i izjava kojima navodno dovodi u pitanje primjenu načela proporcionalnosti u ograničavanju prava pojedinca¹⁴¹. Kritizirane su i njegove izjave kojima dovodi u pitanje diskriminaciju određenih manjinskih skupina¹⁴². Tijekom pandemije bolesti COVID-19 pučki pravobranitelj istraživao je niz pitanja povezanih s bolešću COVID-19¹⁴³. Tijela vlasti kasnije su izmijenila nekoliko predmetnih mjera¹⁴⁴.

Ograničenja koja se primjenjuju tijekom pandemije bolesti COVID-19 znatno su utjecala na organizacije civilnog društva. Prostor za djelovanje civilnog društva smatra se

¹³⁶ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 13.

¹³⁷ Vidjeti popis sudskih odluka koje je objavila Češka odvjetnička komora, dostupan na <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-naruseni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Doprinos Lige za ljudska prava Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 12. i 13.; informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

¹³⁹ Projektom eZakonodavstvo uvode se novi alati i metode u postupak izrade nacrtu, rasprave i objave primarnog i sekundarnog zakonodavstva. Na kraju postupka izrade nacrtu s pomoću ovih alata ažurira se baza podataka eZakonodavstva koja omogućuje uvid u provjerene tekstove češkog zakonodavstva i njihove pročišćene verzije. Projekt se sufinancira sredstvima EU-a.

¹⁴⁰ Informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

¹⁴¹ Otvoreno pismo koje je potpisalo više od 320 potpisnika, uključujući istaknute odvjetnike. Doprinos Lige za ljudska prava Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 9.

¹⁴² Izvješće mreže Síť k ochraně demokracie (2020.); Romea.cz (18. siječnja 2021.), Građani članovi „Vijeća Roma”: Křeček ne poznaje svoje nadležnosti, njegove izjave o strategiji za Rome nisu istinite, sustavno i namjerno potkopava dostojanstvo Roma; Doprinos Glopolsa Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 13.

¹⁴³ Kao što su donošenje sudskih odluka u slučajevima prisilne hospitalizacije u okolnostima pandemije bolesti COVID-19, zabrana ili ograničenje zatvorskih posjeta, izolacija osoba u ustanovama socijalne skrbi ili pristup obrazovanju za učenike s invaliditetom.

¹⁴⁴ Informacije primljene od Ureda pučkog pravobranitelja u kontekstu posjeta Češkoj.

otvorenim¹⁴⁵, a civilno društvo nastavlja aktivno sudjelovati u javnim poslovima¹⁴⁶. Dionici smatraju da je pandemija bolesti COVID-19 znatno utjecala na organizacije civilnog društva, a većina ih je bila prisiljena ograničiti svoje aktivnosti zbog mjera povezanih s pandemijom¹⁴⁷. Međutim, uočeni su i pozitivni pomaci, pri čemu su neke organizacije civilnog društva primijetile veću podršku javnosti te proširile svoje aktivnosti i povećale djelotvornost¹⁴⁸.

¹⁴⁵ Ocjena koju je dao CIVICUS; ocjene na ljestvici od pet kategorija: otvoren, sužen, ometen, potisnut i zatvoren.

¹⁴⁶ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Češku, str. 14.

¹⁴⁷ Studija zaklade Nadace OSF, dijela mreže Zaklada Otvorenog društva, (17. ožujka 2021.), Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace, str. 2.; informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

¹⁴⁸ Studija zaklade Nadace OSF, dijela mreže Zaklada Otvorenog društva, (17. ožujka 2021.), Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace, str. 3.; informacije primljene u kontekstu posjeta Češkoj.

Prilog I. Popis izvora prema abecednom redoslijedu*

* *Popis doprinosa primljenih u kontekstu savjetovanja za Izvješće o vladavini prava za 2021. može se pronaći na <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.*

Centar za medijski pluralizam i slobodu medija (2021.), *Izvješće o praćenju medijskog pluralizma 2021.*

Civicus, Monitor tracking civic space – Češka (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Civil Liberties Union for Europe (2021.), *Doprinos organizacije Civil Liberties Union for Europe Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Česká justice (2021.), Istražitelj predmeta Rodino gnijezdo prestaje s policijskom službom. Zatvorio je spis i predložio pokretanje sudskog postupka (*Vyšetřovatel Čapiho hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu*) (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

České noviny (2021.), Prema mišljenju većine odvjetnika, izvanredno je stanje neustavno (*Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní*) (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Češka odvjetnička komora (2021.), *Doprinos Češke odvjetničke komore Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Češka odvjetnička komora (2021.), *izjava Češke odvjetničke komore o proglašenju izvanrednog stanja uredbom vlade od 14. veljače 2021. (ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021)* (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Češka odvjetnička komora, popis sudskih odluka (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Češka Vlada (2019.), *Analiza rizika od korupcije u sektoru zdravstva* (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Češka Vlada (2021.), *Informacije koje je dostavila Češka za Izvješće o vladavini prava za 2021.*

Češka Vlada, *Projekt za uspostavu portala „eZbirka” i „eZakonodavstvo”* (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Češka Vlada, *Strategija za borbu protiv korupcije* (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Češka Vlada, *Strategija za borbu protiv prijevара i korupcije u okviru sredstava EU-a 2014.–2020.* (https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

Češki etički kodeks za suce (engleska verzija) (https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code of Ethic~?Open&lng=EN).

Češki savez državnih odvjetnika, *Izjava od 4. veljače 2021.* (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Češki savez sudaca, *Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti* (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Češki Ustavni sud, Odluka br. I. ÚS 3271/13.

Češki Ustavni sud, presuda od 25. ožujka 2021., Pl. ÚS 12/21.

Češko Ministarstvo financija (2020.), *Convergence Programme of the Czech Republic* (Program konvergencije Češke Republike).

Deník N (2020.), Zeman: Nakon sastanka s Benešovou osjetio sam da mi se bliži kraj, bio sam joj laka meta. Politika je postala grublja (*Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*) (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021.), Babiš optužio suce da utječu na izbore. Samo štitimo Ustav, uzvratilo je Rychetský (*Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský*) (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021.), Tko je kome što obećao? Izazivaju kaos prije izbora, Benešová kritizira odluku Ustavnog suda (*Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu*) (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Državno odvjetništvo (2021.), priopćenje za medije *Glavni državni odvjetnik Pavel Zeman objavio je da daje ostavku* (*Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci*) (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>).

Europska komisija (2019.), Završno revizijsko izvješće, br. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

Europska komisija (2020.), *Izvjeste o vladavini prava, Poglavlje za Češku*.

Europska komisija (2021.), *Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u*.

Europska unija za radiodifuziju (2021.), „Ugroženi javni mediji u Češkoj Republici” (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Europski parlament (2020.), *Izvjeste Odbora za proračunski nadzor o misiji za utvrđivanje činjenica u Češkoj Republici* (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Glavna uprava za komunikaciju (2019.), *Flash Eurobarometer br. 482: stavovi poduzeća o korupciji u EU-u*.

Glavna uprava za komunikaciju (2020.), *Posebno istraživanje Eurobarometra br. 502: korupcija*.

Glopolis (2021.), *Doprinos Glopolisa Izvješću o vladavini prava za 2021*.

GRECO (2016.), *Četvrti evaluacijski krug – Evaluacijsko izvješće u pogledu sprečavanja korupcije zastupnika u parlamentu, sudaca i državnih odvjetnika za Češku*.

GRECO (2020.), *Četvrti evaluacijski krug – Privremeno izvješće o sukladnosti u pogledu sprečavanja korupcije zastupnika u parlamentu, sudaca i državnih odvjetnika za Češku*.

Info.cz (2021.), Postupak protiv Babiša vući će se do izbora, a državnim odvjetnicima služi kao sredstvo kojim se štite od razrješenja. Ovo je najokrutnije vrijeme, bila bih najsretnija kad bi vlada sutra pala, kaže Benešová (*Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nejšťastnější, říká Benešová*) (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). Međunarodni institut za medije (2021.), *Zabrinutost zbog sve većeg uplitanja u neovisnost češke javne radiotelevizijske kuće* (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Internetske stranice Českog Parlamenta (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Investigace.cz (2019.), Državno oglašavanje: Tko sve financira Parlamentní listy (*Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy*) (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Liga za ljudska prava (2021.), *Doprinos Lige za ljudska prava Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Nadace OSF (2021.), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace* (<https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF-Dopady-pandemie-NNO-2021.pdf>).

OECD (2019.), *Provedba Konvencije OECD-a o borbi protiv podmičivanja, Dvogodišnje izvješće o daljnjim mjerama iz četvrte faze: Češka.*

Općinski sud u Pragu, odluka od 13. studenoga 2020., br. 18 A 59/2020.

Otvoreno pismo pučkom pravobranitelju koje je potpisalo više od 320 potpisnika, uključujući istaknute odvjetnike (<https://www.petice.com/otvorený-dopis-verejnemu-ochrancí-prav>).

Predsjednik Češkog saveza državnih odvjetnika, *Izjava od 26. veljače 2021.* (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Public Media Alliance (2021.), *Prijetnja s kojom se suočava češka televizija* (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Rekonstrukce státu (2021.), *Česi misle da lobiranje jako utječe na formiranje zakona, ali uglavnom ga smatraju alatom za „kumove“ (Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry)* (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbing-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reporteri bez granica (2021.), *Svjetski indeks slobode medija 2021. – Češka* (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021.), *Građani članovi „Vijeća Roma“: Křeček ne poznaje svoje nadležnosti, njegove izjave o strategiji za Rome nisu istinite, sustavno i namjerno potkopava dostojanstvo Roma (Občanští členové „romské rady“: Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů)* (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci-obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam zprávy (2020.), *Benešová pojačava borbu protiv šefa državnih odvjetnika. Babiš je stao iza njega (Benešová zesiluje boj proti šefovi žalobců. Babiš se ho zastal,* <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít' k ochraně demokracie (2020.), *Izvješće o praćenju* (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Sud Europske unije, presuda od 20. travnja 2021., *Repubblika*, C-896/19.

Sud Europske unije, presuda od 25. srpnja 2018., *LM*, C-216/18 PPU.

Transparency International (2020.), *Exporting corruption* (Izvoz korupcije).

Transparency International (2021.), *Doprinos organizacije Transparency International Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Transparency International (2021.), *Indeks percepcije korupcije 2020.*

Transparency International Češke Republike (2021.), *Doprinos organizacije Transparency International Češke Republike Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Vijeće Europe: Odbor ministara (2010.), *Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara državama članicama o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornosti*.

Vijeće Europe: Venecijanska komisija (2010.), *Izvešće o neovisnosti pravosudnog sustava, dio I.: neovisnost sudaca*, CDL-AD(2010)004.

Vijeće Europe: Venecijanska komisija (2016.), *Kontrolni popis vladavine prava*, CDL-AD(2016)007.

Vrhovni ured za reviziju (2020.) *Izvešće EU-a za 2020. – Izvešće o financijskom upravljanju sredstvima EU-a u Češkoj* (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

Prilog II. Posjet Češkoj

Službe Komisije u ožujku 2021. održale su virtualne sastanke sa sljedećim organizacijama:

- Udruženje novinara,
- Češka odvjetnička komora,
- Češki nacionalni odbor Međunarodnog instituta za medije,
- Vijeće za radiotelevizijsko emitiranje,
- Zaklada za neovisno novinarstvo,
- Europski centar za slobodu tiska i medija,
- Ured za financijsku analitiku,
- Frank Bold/Rekonstrukcija države,
- Međunarodni institut za medije,
- Liga za ljudska prava,
- Ministarstvo kulture,
- Ministarstvo unutarnjih poslova,
- Ministarstvo pravosuđa,
- Nacionalna agencija za borbu protiv organiziranoga kriminala,
- Pučki pravobranitelj,
- Partnerstvo za otvorenu vlast,
- Ured glavnog državnog odvjetnika,
- Vrhovni upravni sud,
- Vrhovni ured za reviziju,
- Vrhovni sud,
- Transparency International Češke Republike,
- Savez sudaca,
- Savez državnih odvjetnika.

* Komisija je ujedno održala niz horizontalnih sastanaka sa sljedećim organizacijama:

- Amnesty International,
- Centar za reproduktivna prava,
- CIVICUS,
- Civil Liberties Union for Europe,
- mreža Civilno društvo Europe,
- Konferencija europskih crkava,
- EuroCommerce,
- Europski centar za neprofitno pravo,
- Europski centar za slobodu tiska i medija,

- Europski građanski forum,
- Europska federacija novinara,
- Europsko partnerstvo za demokraciju,
- Europski forum mladih,
- Front Line Defenders (Zaklada za zaštitu branitelja ljudskih prava),
- Human Rights House Foundation,
- Human Rights Watch,
- ILGA-Europe,
- Međunarodna komisija pravnika,
- Međunarodna federacija za ljudska prava,
- Međunarodna federacija za planirano roditeljstvo – Europska mreža (IPPF EN),
- Međunarodni institut za medije,
- Nizozemski helsinški odbor,
- Institut za europsku politiku otvorenog društva,
- Philanthropy Advocacy,
- Protection International,
- Reporter bez granica,
- Transparency International EU.